

ŽIVLJENJE IN SVET

TEDENSKA BEVIJA — PRILOGA PONEDELJSKEGA JUTRA

ŠT. 4.

V LJUBLJANI, 24. JULIJA 1937.

KNJIGA 23.

BLAGOSLOV ZEMLJE

JANKO KERSNIK

LITERARNA SLIKA OB 40 LETNICI NJEGOVE SMRTI

STANKO BUNC

V času, ko je bil v veliki Evropi na zmagovalnem pohodu zapadni in vzhodni realizem, je na Slovenskem še vedno gospodovala romantika. Izpod teže narodnih in političnih razmer ter sile bednega socialnega stanja slovenskega naroda v preteklem stoletju, se je naš ustvarjalni duh le s skrajnimi navori rešil proti koncu stoletja privzgojene romantičnosti in se jel bližati svoji naravi, ki je vedno stvarno in s bistrim očesom opazovala in sodila svet. Eden izmed največjih preoblikovalcev slovenskega novega umetniškega ustvarjanja je — Janko Kersnik.

Rodil se je na Brdu pri Lukovici 4. septembra 1852 kot sin uradniško-plemiškega rodu. Mladost je preživel v Ljubljani, tu dovršil normalko, stopil 1862 v gimnazijo, bil prvi dve leti odličnjak, v tretji šoli pa mu je začela delati težave grščina, zato so mu preskrbeli starši za domačega učitelja Frana Levca. Z učiteljem sta si bila zelo dobra in si ostala do smrti najboljša prijatelja. V višji šoli se je začel mladi Janko živahno udeleževati narodnega gibanja med slovensko srednješolsko mladino, zato so ga proti koncu sedme šole spravili v dolgotrajno disciplinarno preiskavo, češ, da se je udeležil znanih protiturnarskih demonstracij na Jančjem. To sicer ni bilo res, a bil je že dovolj očrnjen, ker je naročil zase in za nekatere svoje sošolce iz Prage češke čepice ter izdajal tajne dijaške listke. Zato ga je vzel oče iz šole in maturo je naredil 1870 kot eks-ternist.

Po gimnaziji je odšel študirat pravo najprej na Dunaj, pozneje v Gradec, 1874 pa nastopil poskusno prakso pri finančni prokuraturi v Ljubljani, postal koncipient, opravil rigorozne in se po očetovi smrti odločil za notarski poklic. 1880 je dobil samostojno notarsko mesto na rodnem Brdu, ki ga je obenem s precejšnjim posestvom posedoval po materi. Ta odlični družabnik si je tu ustvaril prijeten dom, pisal svoja dela in se bavil s politiko, bil od 1883 deželni poslanec, od 1885 pa tudi župan v Lukovici. Za božič 1895 se je na nekem lovu prehladil, a

JANKO KERSNIK

se za bolezen ni mnogo zmenil. Ko so zapazili, da ima sušico v grlu, se je šel zdraviti v Gleichenberg na Štajersko, a zaman, 28. julija 1897 je umrl v Ljubljani. Pokopali so ga na Brdu.

Pisateljev talent se je začel razvijati v Kersniku že na očetovem domu, kjer mu je stara pestunja Urša, podobno kot Puškinu njanja Arina, budila fantazijo z neizčrpnim zakladom narodnih pesmi, pravljic, pripovedk, vraž in molitvic. V izobraženem rodbinskem krogu pa se je obenem mladi Janko že prav zgodaj seznanil tudi s slovensko in nemško književnostjo. Imel je veliko veselje do čitanja. Jenkove pesmi je znal premnoge na pamet, v Jurčičevih povestih pa poznal vsako osebo. V tretji šoli je začel pisati nemške verze, a na Levčevo opozorilo, da imajo Nemci že sami dovolj dobrih pesnikov, je začel pisati slovensko. Pod spretnim Levčevim vodstvom je Janko naglo napredoval in v peti šoli je že mogel čitati svojo prvo tiskano pesem v Slov. Glasniku. Kot šestošolec je postal vodja literarnega gibanja med ljubljanskimi gimnazijci, zbiral je med njimi naročnike za Glasnik, bil poverjenik za Cvetje, bil duša literar-

PISATELJEVA MATI

nemu svobodomiselnemu usmerjenemu društvu, ustanovil dijaška rokopisna lista Verica in Kres, ki pa sta zaradi prevnete budnosti profesorjev le kratko časa živela. Sodeloval je s pesmimi v Janežičevem Glasniku in Stritarjevem Zvonu, kamor je pošiljal pesmi še iz univerzitetne dobe. Ko pa je zapustil vseučilišče, se je poslovil od pisanja verzov, ker se je med tem že preizkusil v prozi, ki je njegovemu razgibanemu temperamentu bolje prijala kot vezana beseda. Pesmi nosijo na sebi pečat Jenka in Heineja. Zadovoljil se je, da je pesem zazibala čitatelja v razpoloženje, začete misli ni izpeljal do konca in ideja kar utone v nedoločnem melodično-ritmičnem valovanju. Teoretično je vplival nanj še Stritar, v ljubavni poeziji pa je krenil za Prešernom. Trajnega kot pesnik ni ustvaril.

Kot vseučiliščnik se je razvil v našega prvega feljtonista. Izučil se je pri dunajskem feljtonstvu in sodeloval v Slovenskem narodu. Prvi poskus z vrsto Muhastih pisem, v katerih se je hotel baviti predvsem s kranjskimi Nemci in nemškutarji, ki so uživali vse privilegije in mogočno zaščito vsega državnega upravnega aparata, se mu ni obnesel, ker policija ni pustila na svetlo tega silno zbadljivega pisanja na tedanjega kranjskega deželnega predsednika Auersperga. V. Nedelj-

skih pismih je posegel v prvi slovenski kulturni boj 1873/4, ki se je bil med Bleiweisovimi katoliškimi konservativci in mladoslovenskimi liberalci. Lotil se je Staroslovencev, politikov in slovtstvenikov (Bleiweisa, Coste, Kluna, Jerana, Marna itd.), prijel Nemce in nemčurske korifeje ter izpovedal svetovni nazor mladoslovenskega rodu: liberalno krščanstvo z evolucijo k znanstvenemu pozitivizmu. Izredno sarkastična so Postna premissljevanja, napisana zoper Kluna in konservativne politike sploh. Iz poznejše dobe so satirično-šaljiva literarna pisma Stricu v Ameriko, naperjena zoper Haderlapa, Pajka in Kres. Leta 1884. je posegel v spor med radikalcem in elastikarji in 1895 pisal kratke zbadljivke Mušice na naslov političnih nasprotnikov v deželnem zboru.

Kersnik je s svojimi satiričnimi listki prvi uvedel v našo književnost to slovstveno vrsto, ki jo označuje lahek, šaljiv ali satiričen ton, naglo prehajanje iz ene snovi v drugo in eleganca v besedi.

V letih 1871 in 1875, ko je začasno prenehal na Dunaju Zvon in ko sta se naselila v Ljubljano Levstik in Jurčič, se je izvršil v ljubljanskem pisateljskem krogu preobrat v slovstvenostetskem naziranju od idealizirajoče svetobolne Stritarjeve romantike k bolj realističnemu opazovanju življenja in njega književnemu podajanju. Ob Jurčiču, s katerim se je seznanil že kot šestostolec v Stični, se je oprijel pripovedništva in napisal prvo svoje delo, povest Na Žerinjah. To delo je plod književnih vzorcev, zlasti Jurčičevega Desetega brata ter nemške romantične družabne povesti v dobi meščanskega liberalizma. Dejanje je polno konvencionalnih rekvizitov: plemenitašev, častnikov, umetnikov, izletov, skrivnih sestankov, razkrivanj ljubezni, dvobojev itd. Povest ima meščansko liberalno protiaristokratsko tendenco, slika življenja pa je medla: osebe se samo zabavajo in ljubkujejo, se izživljajo v duševnem in telesnem brezdelju, o njihovi narodni in verski pripadnosti ne zvemo nič. Dejanje se sicer vrši na Slovenskem, a osebe niso Slovenci, Nemci pa tudi ne, ampak brezbarvni tipi, ki lahko žive kjerkoli na svetu.

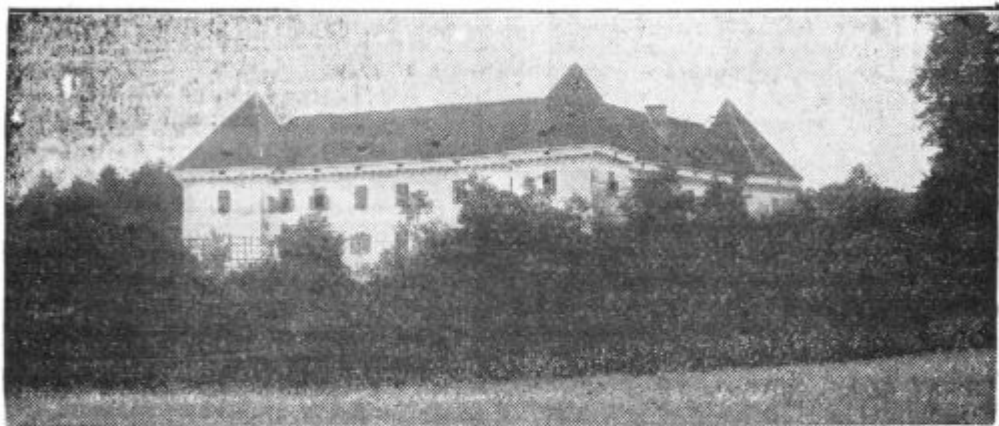
Plaho pa se javljajo tudi zdrave poteze realističnega pripovedovanja, po-

etični opisi prirode, spretno risanje družbe, okretno podajanje konverzacije.

Kersnikova realistična smer se je razvijala v naslednjih letih ob študiju evropske realistične pripovedne umetnosti, predvsem severnjaka Björnsona in Rusa Turgenjeva. Svojo realistično usmerjenost je izpovedal tudi teoretično l. 1877 v predavanju o poeziji in kulturi. Zavrnil je romantiko, idealizem, svetobolje, sentimentalnost in pesimizem Jenkov in Stritarjev, odklonil pa tudi naturalizem Zo-

rokovnjaške tipe. Tudi v slogu se je lepo prilagodil Jurčiču in tako skladno zaokrožil prijateljevo delo. Podobne dopolnitve nahajamo pri Šenoini Kletvi (Tomič) in Gunduličevem Osmanu (Mažuranič).

V glavni dobi umetniškega ustvarjanja se je gibala Kersnikova pripovedna umetnost istočasno v dveh smereh: na eni strani je bil v dolgi vrsti družabnik romanov, povesti, novel in humoresk med vsemi tedanjimi slovenskimi pisatelji najboljši slikar naše malomestne, trške in podeželske inteligen-

KERSNIKOV ROJSTNI KRAJ: GRAD NA BRDU

faja, Ibsena in Tolstoja, iz Björnsona in Turgenjeva pa izluščil metodo opazovanja in prikazovanja. Postavil si je za nalogo, opisovati vse, kar je resnično, a vendar le to in tako, da more vzbuditi estetsko zadoščenje in hrepenenje po nečem nedoseženem, torej golo resnico in golo življenje pod zlato prozorno tenčico idealizma. Tako je sam označil svoj poetični realizem, kakršnega je začel oblikovati Ljubljanski Zvon, ki ga je ustanovil Kersnik 1881 skupno z Jurčičem, Tavčarjem in Levcem.

Tedaj je Kersnik najprej dovršil vodilno Zvonovo povest *Rokovnjače*, ki jo je prevedel Jurčič pred smrtjo do 11. poglavja, tik do preobrata v dejanju. Ostalih 18 poglavij je dovršil Kersnik, sledeč nakazanim smernicam v že dovršenem delu ter uporabljajoč Jurčičeve zapiske in osebne spomine na pogovore s prijateljem, saj je to povest pisal Jurčič vprav na Brdu. Sam je dobro poznal pokrajino in ljudi in sam pomagal iskati Jurčiču modele za

ce, na drugi strani pa je v nizu kmetijskih povesti in črtic klasičen izoblikovalec resničnih kmetijskih tipov.

V družabnih romanih in povestih se čuti še nadalje precej močan vpliv tiste nemške zabavne rodbinske povesti, ki je dala življenje povesti *Na Zerinjah*. Ta sorodnost se jasno vidi v *Lutrskih ljudeh*, z osrednjim motivom ljubezni plebejskega slikarja in plemenitaške hčere nemškega luterana. Podobno je tudi s sentimentalno ljubavno zgodbo v noveli *Gospod Janez*. Tega kova je končno tudi še jedro romantično ljubezenske zgodbe v *Cyklamnu*. Toda tu že stopi na prvo mesto ono, kar tvori novost in bistvo Kersnikovega ustvarjanja.

Okrog osrednjega ljubezenskega motiva se vrsti bogata slika družabnega življenja v slovenskem podeželskem trgu, ki se pravkar prebuja iz prejšnje nemškojuče duševne nedelavnosti k narodni zavednosti, ki pa je še vedno kompromisna. To nasprotje med narodno in

nemškutarsko stranko je pokazal v polnem življenju šele v drugem družabnem romanu Agitator. Ljubezensko dejanje je tu preprosto in tesno povezano s političnim — volitvami v deželni zbor. Povsod zmaguje narodna ideja.

šefov, lovov, slavnosti, zabav in sestankov po gradovih in gostilnah, dalje v nazornem slikanju mnogovrstnih tipov iz trško-malomestno-podeželskega izobraženstva ter končno v mojstrskem obvladanju neprisiljene družabne konverzacije. S tem se izživlja nje

PISATELJEVA DELAVNICA

Slični preobrat družbe se nam razvija v družabni povesti Rošlin in Vrjanke, postavljeni v svet vestne in grajske inteligence na Dolenjskem, dalje malomeščanska povest Jara gospoda, ki razgalja narodno mizerijo uradništva, propadajočega v duševnem brezdelju.

Glavna sila Kersnikovega ustvarjanja je v spretnem risanju družbe, družabnih prireditvev, čitalniških besed, iz-

gov realizem, ki sloni na resničnih razmerah in živih modelih. Prav posebno velja to glede podajanja ženskih značajev, v čemer nima predhodnika v našem slovstvu. Tu je pa tudi meja njegove umetnosti. Vnanje slike družabnega življenja ni umel razširiti v notranjo podobo življenja samega. Svoje ljudi opazuje in sodi le po njihovem vedenju v družbi, izven doma, in ne vidi jih doma, v rodbinskem

krogu, v delavnici pri poklicnem delu, kjer šele pokaže človek svoje srčne vrline in umske zmožnosti v čisti luči in pravi sili. Kersnik ne doživlja svojih ljudi od znotraj, iz njihove duše, ampak jih gleda kot hladen opazovalec od zunaj; več mu je vnanja olika kot notranja oblika. Zato trpe njegova dela na tem, da pisatelj v odločilnih preobratih preskoči kritično točko, ne razpreza duševnega razvoja, ampak pokaže samo rezultat. Te hibe so lastne vsej tedanji književni smeri. Pri Turgenjevu se je učil Kersnik bolj izbiranja snovi, vnanje zgradbe umetnine in metodo opazovanja kot pa načina dojemanja notranjega jedra, globine svetovnega naziranja, življenjsko filozofske usmerjenosti in etične perspektive, torej vse ono, kar odlikuje velike zastopnike poetičnega realizma v svetovnem slovstvu.

Globalje je prodril Kersnikov ustvarjalni duh v dušo našega kmeta. Kmeta je laže spoznal pri njegovem delu, v skrbeh in strasteh, saj je občeval z njim na polju in v gozdu, na cesti in v pisarni, v hlevu in na ognjišču. Od kmeta ne zahteva prefinjene družabne izlikanosti, zadovolji se z njegovo samoniklo neposrednostjo v govoru in mišljenju. Kersniku pa ni več kmet isto, kot je bil Jurčiču, ki mu je bil kmet kot edini zavedni stan slovenskega naroda vseskozi simpatičen v nasprotju do tujega in potujčenega uradništva. Kersnik gleda objektivno, vidi njegove vrline in napake, izmed katerih so najusodnejše: alkoholizem, spolna lahkomišelnost, pohlep po blagu, zemlji in denarju ter pravdarstvo. Konflikti ne nastajajo iz nasprotja med stanovi, ampak izvirajo iz njega samega. Najlepše tovrstne umetnine so: Kmetске slike, Očetov greh, Testament, V zemljiški knjigi in Otoški dohtar. To so resnične slike življenja, kakršnega je spoznal pisatelj v svoji bližnji in daljni okolici.

Kersnik se je uveljavil v Ljubljanskem Zvonu tudi kot kritik. Bil je edini duh v vsem liberalnem krogu, ki bi se mogel razviti v usmerjevalca naprednih stremeljenj in branilca mlade struje, a krenil je drugo pot. Najpomembnejše so ocene Mahničevih Dvanajstih večerov, Aškerčevih Balad in romanc ter zavrnitev Pajkove recenzije Gregorčičevih poezij.

Kot političen delavec je bil od gimnazijske klopi dalje eden izmed

PISATELJ KOT LOVEC

glavnih borcev za mladoslovensko, poznejšo narodno napredno stranko. Za Taafejeve vlade je bil v nasprotju z radikalnimi politikami (Tavčarjem, Hribarjem) in v družbi s Šukljetom za kompromisno sodelovanje z vlado, zato je bil deležen naziva elastikar.

Ko ob 40 letnici pisateljeve smrti pregledujemo njegove kulturne ustvaritve, moremo s stališča razvoja slovenskega slovstva ugotoviti, da je Kersnik ustanovitelj našega satiričnega feljtona, klasični slikar malomestne družbe in kmetškega življenja, fin risar značajev in narave, prvi pravi oblikovalec ženskih tipov in mojster neprisljane konverzacije, dasi njegov jezik boleha na germanizmih.

O KERSNIKOVEM JEZIKU

IVAN KOSTIAL

Ker je bila Kersnikova mati Nemka, se ne smemo čuditi, da je pisal do leta 1865. le nemške pesmi in da je laže pisal nemške feljtone (okrog l. 1870. za dunajske liste), kot pa slovenske.

Njegova sintaksa kaže zlasti sprva nemški vpliv: ubogati komu, vedeti z nedoločnikom: »jaz ga vem krotiti« namesto »znam« (ker pravi Nemec: »ich weiß ihn zu Zähmen«), predlog k nam. za, v (»ne bude ta korak k njegovi sreči« nam. »mu ne bo v srečo« — nemški: zu seinem Glück); najljubši nam. najrajši, ker je v nemščini oboje »am liebsten« (»najljubše spava na starem ležišču«); o nam. od, ker je nemški oboje »von« (»koliko se smemo nadejati o nje« nam. od nje); po nemščini diši tudi »poštenim pótém« in »anonimnim pótém«; ker Nemec ne razločuje dovršnosti glagolov od nedovršnih, piše Kersnik n. pr. »dovollujfte, gospica!« (nam. dovolite!), »pobriniti se (iz shrv.) nam. brigati se, skrbeti; »trebalo ni dvakrat povpraševati« nam. vprašati... »

V oblikoslovju se mi zdi vredno omembe, da piše naš pisatelj deležnike kakor gasneč (od gasnem), maneč (od manem), kričaje (slov. kričé, prim. beže, stojé, molcé...), umrša teta in umrši polkovnik (slov.: umrla, umrli)... »Radost ga obhaja, spozna vsega, da...« se je zdelo Kersniku boljše kot pa »ko spozna...« (Levstikov vpliv). Rad je rabil pridevnik kakor sumariški nam. sumaren... — Pogosto piše perfekt nam. pluskvamperfekta, dasti je moral v gorenjskem razgovoru pogosto slišati predpretekli čas. Svojlne pridevnike je tvoril tudi iz imen neživih reči: Pratrovi posetniki (prav: posetniki Pratra, objektivni roditnik), živčkova cev, kurnikovi prebivalci, slavolokov steber... Napačen je roditnik v stavku »meni vse plemstvo ni pomagalo ničesar«. Isti (nam. on) rabi po vzorcu nemškega »derselbe«. Kersnik je prijatelj takih instrumentov kakor, »pokazal se je mojstrom«, »bil je sodnikom imenovan«. Vprašalni »li« pripenja naslovnicam, ki jih postavlja na čelo stavkov: »Se li spominjate?«, »Ga li vidiš?«, »Vam je li slabo?... Namesto »končno« ali »nazadnje« piše »konceme«. Rodilnika dnu (»iz dnu srca«) ne pozna nobena slov. slovnica. Afektirano je, če stoji svojilni zaimek za samostalnikom: znanci naši, prijatelj tvoj, mater svojo, o slučaju vašem, šator svoj... V Levčevi izdaji Kersnikovih spisov se bere poleg pravilne pisave smotka (od sh. glagola smotati = zviti) tudi smodka (kot da bi bila beseda izvedena iz smoditi, kar pa seveda ni). Stavek »Udari po oslovem hrbtu z leskovko, ki jo je nedolgo uredal spremijevalec«

bi se naj glasil: »...ki ji jo je bil nedavno ur. spr.« »Pisna miza« je naša pisalna miza, »počitkic naše počitnice«.

Močno se opaža pri Kersniku srbsko-hrvatski vpliv. Tudi tedanji časnikarji so po krivem menili, da je vsaka sh. beseda, tudi če je turška, madž., laška ali grška, boljša od domače, slovenske. Kersnik piše: osobito, brojiti, lula, ostaviti, pohod (= obisk) običen, oduševljenje, istina, pobriniti se, siguren, motriti, razmotrivati in — ivati, obitelj, opasen, izvesten, vznesit, vzhititi, svedočiti, toli, predbacivati (grda kopija nemškega vorwerfen, torej enake vrednosti kakor v slovenščini »naprej metati«!), prosjak in prosjačiti, poznat, vetrenjak, dičiti, dočim, šetati [se], nečuvem, razljučen, novost (v pomenu »novica«), pušiti, čudom [se čudim], protiviti se, provzročiti, donesti namesto prnesti, dojti nam. priti; hasniti, sestati se (nam. sniti se) i dr.

Kersnik tudi rad rabi glagol *trebati*: (trebalo ni dvakrat povpraševati; da mu ni trebalo...) in znati namesto vedeti (znan je, da je...; znala je, da bo...). Tudi glede na besedni red daje srbohrvaščini prednost pred slovenščino: »Ko je P. odhajal, stala je kočija...«, slov.: je stala; roke — nje desnica in nje-ga levica — govorile so jezik... slov.: so govorile... Vokativi kakor »brate« so v razgovoru slovenskih kmetov afektirani, nenaravni, tako tudi ščediti (= sh. štediti)... — Pogosto piše K. (namesto šele) stoprv in (namesto dasi, čeprav) akoprem (kajkavski veznik). Nekatere izmed navedenih besed so znane tudi na vzhodu Slovenije; gorenjskemu koloritu pa so seveda kolikor toliko neprimerne. Saj tudi kak St. Sremac ne uporablja dalmatinskih italijanizmov in P. Rosegger ne rabi doljenemški idiotizmov.

JANKO KERSNIK IN NARODNA OBRAMBA

O možu, čigar 40letnica smrti je 23. t. m., mi je rad pripovedoval oče znanega esperantista, Fran Modrijan († 23. 9. 1934), češ da je po njem naslikan Megla v »Ciklamnu«.

Kersnika še čitajo, vsaj po srednjih šolah. Malo pa je znano, da je zlagal tudi domorodne kitice. Zato ne bo odveč, ako ponatisnemo »Našo pesen«, izzvano po tujem najskem razpisu — 100 cekinov nagrade za tolažbo Nemcem »v njihovem ogroženem položaju!« Oglasilo se je 1570 pesnikov. Zmago je odnesel stud. med. J. Winter za »Lied der Deutschen in Österreich«. Za naprev na to pesem, polno zabulističje in zgodovinske neresnice, je isti dunajski dnevnik razpisal 100 cekinov plačila. Odgovor na »Pesen Nemcev v Avstriji« je objavil naš naslovnik v LZ 1882 (str. 129 in 186) z željo, da bi se našel slov. skladatelj za tiste kitice.

V istem merilu je bil l. 1875. Obergföll zložil »Siražo ob Kolpi« (R. Brunne, Gottsch. Kal. 1922, 35). Ta je izzvala nastanek Ribniške hvalnice, od katere pa mi dr. J. Rus zna navesti le začetek in konec. Naj se ta drobce otme pozabi.

Kot pripadnik kočevskega okraja sem še jaz posegel vmes z zaključnim verz. Za boljše umevanje povem: da obzirati (Loški potok) ali obžirati (Ribnica) pomeni krošnjariji, po hišah prodajati, pohiševati (iz: hausieren). Naslovni motogram ali imenoznak nosijo uvezen na čepicah po vzhodnem delu naše države. Čitajo ga: Samo slova Srbina spasa: — Belokrajinec dr. N. Zupančič ga tolmači: Slovani so srce sveta.

JANKO KERSNIK:

Naša pesem

Cekinov ste cesarskih sto
Za pesen objubili,
Ki naj potoži vaše zlo,
Izmišljeno po sili;
In našla se je v kratkem res
Popevka vam po godi;
»Odslej« tako kričite vmes,
To naša pesen bodi!«

Bilo je treba v roke sto
Cesarskih zlatov šteti,
Da mogel ja popevko to
Vaš nemški pevec peti.
To pesen pač ni gorka, čista kri,
Ki v vaših žilah teče;
Za zlat rumen le še vkipi,
Za zlat še le kaj reče!

To pesen boste večkrat zdaj
Po naših peli krajih;
Češ, ta s strahoto jih navdaj! —
A takale ne navda jih! —
Po naših žilah gorka kri
Krepko ima rodbino;
Žal! — ž njo, oh, ž njo pisali mi
sno vašo zgodovino!

Kdo je dajal rosé glavé
Pod Lipskim, Belim gradom?
Polabsko branil kdo poljé,
Ustavil se napadom?
Kdo nemški Dunaj je otel,
Porazil vam Madjara?
Kdo Turku ljuto moč je vzel,
Ubrani vas Tatara?

Za vašo vero in zemljo
Mi kri smo prelivali,
A v bolest in kri vso to
Za svoje ste prodali,
Slovane v boj podili ste
Za svojo domovino,
Slovansko kri svojili ste
Za nemško zgodovino.

Oh, tuje, tuje nam zemlje
S krvjo smo mi gnojili;
Doma, doma pa smo polje
S solzami si rosili,
In po rudečih brazdah tam
Moč vaša je zorela,
Doma, doma pa rosna nam
Le pesen je cvetela.

Oh Bela gora, Kosovo!
To še pri nas odmeva
Tako bridko, — tako mehko!
Srdi nas in — ogreva.
In te ne plača ni cekin,
Ni tisočerih hvala
Ne plača pesni te spomin —
Le kri jo je plačala!

Ko vam napoči reve čas,
Bo sama se rodila
Popevka, ki bo vsako vas,
Deželo vso dramila.
Sedaj pa jasno se nebo
Nad rodom vašim spenja;
Po drugih stopate trdo,
Pri vas pa ni trpljenja.

Slobodno pojte jo glasno
To pesen vašo, — zlato;
Pri nas, pri vas, povsod vedo,
Da plačan je, kdor zna to.
Mi vrnemo vam svoj »Naprej!«
Poznat do zadnje kočje;
Potem pa še »Slovani, hej!« —
V dnu srca vam bo vroče.

Ribniška himna

Od griča orteneškega
pa do kočevske meje
je del sveta najlepšega,
ki le Slovence šteje.

Bog živi naj ta lepi svet,
pred hudim naj ga varje,
ohrani naj še mnogo let
lončarje, rešetarje.

S S S S

Kočevskim Slovincem
Na svoji zemlji svoj gospod
na veke bo Slovenec.
Če drugi se potika tod,
mu rečem pritepanec.

Že davno je čez tisoč let,
kar tukaj smo na svojem.
Kdo mogel vzeti ta b, svet,
obdelan z našim znojem?

Evropi v bran smo lili kri
Slovani dolge čase.

Prišel je dan, ko vse moči
porabimo le zasa.

Orodje sveto nam je plug
in naša je sekira,
oprta krošnjo naj kdo drug
in naj okrog »obžira.«
Za dušo našo, za duhá
stojimo vsi na straži.
Slovani smo srce sveta
— če kdo nas ne razdraži!

Anton Debeljak

TRIJE MUŠKETIRJI

ALEKSANDER DUMAS SE. © ILLUSTRAL NÖRRETRANDERS © FONATS IN DOVOLJNE

PURITANKA

»Jaz katolikinja?« je jezno vzkliknila. »Lord Winter, strastni papist, ve prav dobro, da nisem njegove vere. Samo zanko mi je pripravil.«

»Kakšne vere pa ste potem?«

»Zaupala vam bom,« je rekla, »toda šele potem, ko bom dovolj pretrpela zaradi svoje vere.«

Feltonov pogled ji je razodeval, da je že precej napredovala pri njem. Vzel je knjigo ter se odstranil s težki mišlimi.

Zvečer je ponovno prišel lord Winter.

»Zdi se, da smo že nekoliko odpadli od vere,« je dejal z zaničljivim glasom.

»Kako menite?«

»Mislim, da smo vero nekoliko spremenili od zadnjega svidenja. Ali ste se morda medtem poročili še s kakim tretjim, protestantom? Sicer pa mi je to vseeno.«

O B Ž E T V I

JOZE KRIVEC

Tih večer je ležal nad Jelšovo vasjo. Tako mirno je bilo, da se niti list na drevesu ni zganil. Preko ceste je tiščal opojni vonj zadnjega lipovega cvetja: tako omamljivo je legal nad bližnje kočje, da bi človek na mestu zaspal. Kakih dve sto metrov proti gozdovom je ropotal mlin. Vedno

enakomerno, v taktu in zdaj pa zdaj je bilo slišati šumenje vode. Skoraj ves dan je deževalo, na večer pa so se razvlekle sive megle, ki so bile kakor velika umazana ponjava razpete nad zemljo.

Kočje so vdano stale med drevjem in brajdami. Tu pa tam je zasvetila kaka

KOMEDIANTINJA

»Mylord, ni treba, da kažete nasproti meni ravnodušnost v verskih stvareh. Vaša razvrtnost in vaši zločini pričajo dovolj o tem.«

»Vi govorite o razvrtnosti, vi Mesalina? Ali sem narobe slišal, ali pa ste vi predrznejši nego bi smeli biti.«

»Gospod baron, vi govorite pač tako, ker veste, da vas poslušajo vaši jetniški pazniki, ki bi jih radi nahujskali zoper mene.«

»Moji jetniški pazniki? Gospa, ne bodite vendar tragični! Pomirite se. Samo še sedem dni in potem boste la-

hko igrali zaradi mene puritanko, kolikor hočete, kajti potem boste tam, kjer ni več spletk.«

»Vi brezbožni, nesramni Nero!« je zavpila za njim Mylady vsa vznemirjena, ker je vedela, da stoji za vrati Felton in sliši vsako besedo.

Ko so čez dve uri prinesli večerjo, je Mylady klečala in molila puritanske molitve. Videti je bila tako zatopljena v onostranstvo, da se je zdelo, kakor da ne opazi ničesar, kar se godi okoli nje.

luč; oči nekod je zadisalo po sveže ocvrti slanini.

Benkova Gera je sedela na pragu svoje kočje. Koča je bila zgrajena še po starem načinu. Nizka, lesena in s slamo krita. Podstenje je bilo iz ilovice, stene zmazane prav tako z ilovico in pobeljene z apnom. Nizka vrata so se slabo prilegala podboju. Da ni pozimi uhajal skozi prevelike špranje mraz, so jih zatlačili z mahom in povrh pribili slamnate krite. Prav tako so bila okna opažena s kiti. Potrte šipe, če

le ni bilo prevelike luknje, so zamsali z mahom. Kjer pa je manjkala šipa, so pribili lepenko ali napeli debelejši papir, v katerem so prinesli iz trgovine zavito blago.

Na zunaj je bila čudna ta hiša. Nič kaj podobna hiši, bolj nekakemu hlevu ali ahrambi. Pa se je v njej le živelo. Pozimi, ko so gorela v peči debela polena, je bilo kar prijetno v njej. Da bi se moglo dati kaj popravljati, o tem ni bilo govora. Saj so komaj zmogli za kruh; za davek in zavarovalnino pa so

CERKVENA PESEM

Felton je namignil, naj je ne motijo. Ko je bilo vse v redu, je molče odšel z vojaki vred.

Mylady je počasi končala svoje molitve. Zdela se ji je, da jo straža zunaj posluša. Dosegla je, kar je želela. Vstala je, sedla za mizo, nekaj zaužila in popila le kapljico vode. Ko so vojaki čez eno uro odnesli mizo, je Mylady opazila, da ni bilo Feltona več med nji.

Ko je čez nekaj časa v starem gradu vse utihnilo, je začela s svojim čistim in skladnim glasom peti prvo kitico neke cerkvene pesmi, ki je bila takrat med puritani zelo v čišlih.

iztisnili vsako leto od piščancev, ki so jih prodali. Trije otroci so hodili borno oblečeni. Najmlajša Julka je imela tri leta, Tilička štiri in Marica pet. Samo Marica je dobela včasih novo janko ali bluzo; ostali dve pa sta nosili to, kar je ona prerastla, ali pa so jima iz starih ponošenih in raztrganih oblek sešili za silo drugo, da sta bili malo pokriti.

Očeta niso imeli več. Pomladil ga je zmečkal voz drv, ki se je prevrnil nanj. To je bila velika nesreča za hišo. Gera

je ostala s tremi otroki sama, razen tega je bila še v blagoslovljenem stanju. Vse je jokalo: otroci in ona. Pa ni nič pomagalo. Očeta so položili na oder in ga čez dva dni odnesli.

Šele čez nekaj tednov je Gera spoznala, kaj ji je bil mož. Bilo je treba opraviti to ali ono delo, ki ga ona ni zmogla ali znala, denarja za delavca pa ni bilo. Potem so prišli še računi. Iz župnišča, iz mesta, od mizarja za krsto in še nekaj manjših; pri vsakem se je Gera prijetla za glavo in mislila, kje naj

ANGEL

Zunaj pred vrati sta stala dva moža tiho in mirno kakor kipa: Felton in straža.

Iz te tišine je Mylady sklejala na vtis, ki ga je napravilo njeno petje. Z vedno večjim navdušenjem je pela dalje. Po njenem mnenju njen glas še nikoli ni bil tako poln in očarujoč.

Feltonu se je zdelo, kakor da sliši angelsko petje, ki je tolažilo Daniela in njegove tovariše v žareči peči. Ko so utihnili njeni zadnji zvoki, se ni mogel več premagati. Odprl je vrata in vstopil z bledim obrazom, v kate-

rem je gorelo dvoje zbeganih oči.

»Zakaj vendar pojete to pesem in zakaj s takim poudarkom?« je vznemirjeno vprašal.

»Ali sem užalila vaša čuvstva?« je vprašala Mylady. »Oprostite mi, nisem hotela.«

»Da — to se pravi, ne — toda vi motite grajske prebivalce in nočni mrč.«

»Bom pa molčala,« je odvrnila Mylady z resigniranim glasom.

»Ne, milostiva!« je dejal mladi mož, »pojte, prosim, nekoliko tiše, posebno ponoči.«

vzame. Tudi solze niso pomagale. Krava iz hleva je šla in zdaj je ni več... Dolgo sta spravljala in garala z možem, da sta jo kupila še kot telico, ko pa sta jo vzredila, jo je požrl dolg. In vsakemu otroku so zapisali gospodje del dote. Do polnoletnosti jim mora položiti.

Preveč je bilo teh mučnih misli, ki so se mešale v Gerini glavi. Ko je sedela tako na pragu in zrla v tihi večer, so se ji razpredle te misli v možgane. Večkrat jih je skušala obrniti na svoja šolska leta, na žito na polju, pa so se ji vsakokrat povračale prejšnje, da sama ni vedela kako.

Sključena je sedela na visokem starinskem pragu, preko katerega je bilo treba vsakokrat, ko je kdo šel v hišo ali iz nje, visoko dvigniti noge, sicer so prsti občutili trdoto hrastovega brna. S trudnimi rokami je podpirala sklonjeno glavo in le malokraj vzravnila križ, ki jo je močno bolel. Starejša otroka sta odšla na njivo po krompir in ju še ni bilo domov, najmlajši pa je bil pri njej in ji je silil vnomer v naročje. Ona ga ni marala. Trudna je bila in roke so jo bolele. Vsak dan je čakala, kdaj bo treba leči in bo povila otroka. Že štiri dni je žela pri drugih, da je

odslužila orača, ki ga ni mogla plačati v denarju. Ko je bil mož še živ, je bilo vse to lažje. Delala sta oba, zdaj pa je padlo vse breme nanjo. Vse je morala imeti doma. Kdo naj jih vzame? Malega nihče nima rad, le večje, ki lahko delajo, sprejemajo v službo. Pa še te včasih pozimi odslovijo.

Domačega žita še Gera ni žela. Poprej je bilo še zeleno, zdaj pa je morala drugam. No jutri pa bo začela. Delo mora biti opravljeno, četudi ji nihče ne bo pomagal. V trebuhu in križu jo je bolelo. Ljudje so videli, da je že pri kraju, vendar ji nihče ni rekel, naj ostane doma, da se ne bo izsilila. Kar stokala je med delom. Pa je niso pustili pri miru. Vedno znova so jo vsak večer prosili, naj pride še drugi dan.

Naslednje jutro je vstal lep dan. Gera je zlezla iz postelje trudna in izmučena. Vse telo jo je bolelo, vsaka stopinja ji je izzvala nove bolečine. Ko je skuhala črne ržene kave, ki je je le malo popila, le otroci so jo željno srkali, je naročila Marici, naj jim skuha za kosilo krompir v oblicah, da ne bodo lačni. Strogo jim je zabičala, naj pazi jo na ogenj.

»Meni pa južine ni treba nositi na njivo!« je še naročila, preden je odšla. Proti večeru pa pridite, da boste znosili požeto žito v kope.«

Pod pazduho je vtaknila srp, zavila v mastni papir kos plesnivega kruha in se trudoma vlekla na polje. Žito je bilo že preveč zrelo in se je stepalo po zemlji, ko je sonce osušilo zadnje kaplje rose na njem. Škoda ga je bilo! Predolgo je hodila okrog. Dva dni je že zakasnila. Pa ni mogla drugače. Dolg jo je vlekel. Najprej drugje, šele potem pridejo na vrsto kočarji, ki so odvisni od drugih, premožnejših.

Veter je nalahno upogibal težko klanje k tlom. Dolga njiva ga je bila. Če so ga zmerno uporabljali, so ga imeli skoraj vse leto za kruh. Nekaj so še mešali vnes koruze in le včasih ga je zmanjkalo. Visoko so drobili škarjančki svojo pesem preko njiv, prepelica se je oglašala nekje na meji.

D A L J E

Aškeric je sprejel socialno vprašanje za svojo zadevo, in iz prsi mu je prikipeł protest. Silen realističen protest, ki ni prosvedoval v besedah, ampak je molče razgrinjal fakta pred očmi čitateljev. In denja so govorila svoj silni jezik.

Dr. Dr. Prijatelj

Fr. Rasmus: DELOPUST

IZ LITERARNEGA SVETA

M. M. PAVIČEVIĆ
NARODNE PIKANTERLJE

Po vsem svetu še nabirajo narodno blago. Tako ti piše Prager Presse 6. III. 1937, da je A. L. Gassman, sin bivšega prirodnega pevca iz Buchsa, izdal lani v Curihu »Zur Tonpsychologie des Schweizer Volksliedes«, vzorno delo za raziskavo ljudske popevke. Alemanska narodna pesem je še deviško polje za germaniste in muzikologe.

Kaj utedneje komparatisti na dan spraviti, vam pove L. Miłosz, ki v članku *Les origines de la nation lithuanienne* (*Mercur de France* 1. IV. 1937.) kaže na analogije med bolgarskimi in baltskimi legendami.

Na tem mestu bi namignil na resolucije, ki so jih sklenili raziskovalci pravljic v Lundu (gl. *Lud*, glasilo društva Polskie Towarzystwo ludoznawcze, Lvov, zvezek XXXIV.)

b Kar je Chamfort naredil v knjigi »Les višje sloje, to je M. Pavičević opravil za *hommes et les choses au XVIII siècle* za celokupno področje Črne gore. Vendar ta fanatik resnice hoče še niže, še globlje. Segel je na področje, ki si ga je svojčas lastila Krauseova »Antropophytelac. Seveda je ta imela tekneceve. A. Millien, pobožni katoliški pesnik, ki je prevajal črnogorske popevke na svojo materinščino, ima v 3. zv. svoje »Litt. du Nivernaise«, iz Morvana celo vrsto narodnih proizvodov z naslovom »Chansons catholiques«. Zavedal se je, da bo slednja tvorba pomemben dokument, akotudi ga zdajle ne zna še vsakdo oceniti. Takisto vsebuje zbirka: Oskar Laorits, *Volkslieder der Liven* Tartu 1936, str. 688, posebno poglavje. *Obszöne Lieder*; posamezni »nespodobni« stihii so raztreseni še drugod, na pr. 82: *Ikš kakš kolim — tira vot so, solm...* Toda o tem delu spregovorim pozneje.

Tokrat naj se malce pomudim pri Pavičevićih Pikanterljah. Njih pomen za narodopisce in druge znanstvenike je očrtal B. Borko 8. VII. v »Jutru«. Popolnoma se strinjam z njegovo pohvalo. Pridržke pa moram še povečati. Iz besedil, če bi jih urednik pustil lepo pri miru in jih ne pretvarjal po svoje, bi si mogoč še jezikoslovec pridobiti neka; koristi. Tako pa slovenski teksti niso vselej nedotaknjeni. Mnogo je dalje tipkarskih napak. Posamezne pesmi niso tipkane skupaj, marveč raztresene n. pr. št. 423, 538, 1088; 1090, 1143, 1176. Tako je razmetana Balada o prdeul Zmeda je še večja, ker so v njej nekateri stihii skupaj, čeprav ne spadajo v celoto: »Pesem od nesrečne Katrec se začenja s koncem (1180), nato pride sredina (1181), nazadnje začetek (1184). Neka popevčica je zgrajena na načelu abecede: v prvi kitci se vsak verz začenja z a, v drugi z b itd. Ali v tej rokopisni zbirki (skoraj bi rekel »zbirki«) se vstni abeceda tako: **b a t g o p a t d.** **Vse nastobal**

CLOTHO, LACHESIS, A T R O P O S

(Prof. Ivanu Koštišću za 60-letnico)

Jeseni let prešlo bo dvajsti štiri,
odkar sva se sešla v goriškem soncu.
Še vedno stopate tako pokoncu,
lasje le Vaši zdé se malce seri.

Jeziki znani so Vam mnogoteri:
Bretoncu, Kaledoncu in Niponcu,
Laponcu, Joncu pa brez kite boncu
bi rekli kaj, da sem korak naperi.

Iz klota reže Parka šesti križ,
pripne ga Vam pa sestra Lachesis:
»Wer sagt, dass I. K. nicht der rechte
[Mann sei?«

Nato začne še tretja: »A propos,
če hoče, pa naj jih učaka sto!«
Johanne, salve, χαίρε, zdravo. banzal!
Antónios Pyknós

Vseh točk je 1861, od teh 108 slovenskih pesmi in 10 proznih prispevkov. A poslatih je bilo v Zagreb nemara več. To mi potrjuje št. 1838, kjer je beseda o žrki »k: župnik ga ima straga. — Ves tekst je srbohrvaški, »župnik je ostal slovenski, ker bi bila s popom ali parohom besedna igrača uničena.

S tem načinom urejanja bo g. Pavičević izgubil svoje slovenske pomočnike.

A. D.

KNJIGE IN REVIEJE

Uredništvo je prejelo:

JUGOSLOVENSKA REVILJA 1. ? št. 5—6. Kakor vse, tako je tudi ta dvojna številka časopisa za pospeševanje jugoslov. turizma lepo ilustrirana ter prinaša med drugim: Delo ljubljanske turistične zveze (J. Regally), Prednosti Pelješko korčulanskega preliva (Fr. Violić), Kopališki kraji na otoku Krku, Na bledu zmerom nekaj novega (J. Regally), dalje poučne prispevke o Gorskem kotarju, Celju, Ptujju, Makarski. Številka vsebuje kot običajno tudi številne oglase za obisk naših letovišč oziroma hotelov in penzionov, toda skoraj nikjer niso navedene cene, kar gotovo ni korist razvoja našega turizma in kar je že ponovno ugotovljeno v našem dnevnem tisku. »Jugoslovenska revija« izhaja mesečno ter stane letno din 100. Naroča se pri upravi: Ljubljana, Knafljeva ul. 5.

NAŠI PSI, ilustrirano strokovno glasilo za vzrejo in vzgojo psov vseh pasem, I. 1, št. 3. Izšla je nova številka tega potrebne-ga lista, ki ni obširen, zato pa v naših razmerah skrbno urejevan. Le škoda, da list ne izhaja vsaj mesečno. Vse lastnike in ljubitelje psov bo zanimal »Prispevek k vprašanju o inteligenci psov, posebno pa še razprava, K novemu pravilniku o občinski taksi na pse v Ljubljani.« List izhaja šestkrat na leto ter stane samo 15 din celoletno. Naroča se v Ljubljani, Grablovičeva ul. 8.

REJEC MALIH ŽIVALI, I. IV, št. 7—8. Izmed pestre in zanimive vsebine omenjamo: O tuberkulozi (dr. vet. Hribar), Rhode Islandka (Al. Inkret), Reja golobov, Pasmne in podedovanja, O gojenju žlahtnih kanarčkov, Zlata sinica, Pismo malega psička svojemu novemu gospodarju. Številka vsebuje še mnogo drugih praktičnih prispevkov in je primerno ilustrirana. List stane celoletno din 30 ter se naroča pri upravi: Ljubljana, Karunova ul. 10.

ILLUSTRIRTE ZEITUNG LEIPZIG št. 4817. Na uvodnem mestu je članek Novi obraz Bolgarije z lepimi slikami. Članek je zanimiv, četudi je pisan z nemškega stališča, al pa morda prav zato. Prof. dr. Debye, vodja Viljemovega instituta v Berlinu prikazuje v slikki in besedi novi stolp za raziskovanje atomov pri imenovanem znanstvenem zavodu. Poučni so tudi drugi krajši prispevki, kakor n. pr. o konferenci britanskega imperija in o kiparju Ottonu. »Illustrirte Ztg.« izhaja tedensko in se naroča pri založbi J. J. Weber v Lipskem.

VOŠČENI LIK ANGLEŠKEGA VOJVODE

Voščeno podobo vojvode Buckinghama so v Londonu skrbno osnažili ter jo 1. 1935 postavili na prejšnje mesto v Westminster-ski opatiji. Zdaj je v takem stanju kot leta 1736, ob pogrebu mladega vojvode Edmunda Sheffielda, ki je bil sin vojvode B. in Katarine Daruleyjeve, nezakonske hčere kralja Jakoba II. Rojen je bil 1716. Po vse-

učilišču je stopil v vojsko in se boril na Nemškem med poljsko nasledstveno vojno. Sušica ga je prisilila, da je šel iskat zdravja v Rim, kjer je zdihnil 1. 1735. Naslednje leto so ga zagrebli v kapeli Henrika VII. v Westminsteru. Zob časa ni ogledal njegove obleke, pač pa je bila 1. 1737 na eni strani odrezana; obiskali so ga tatje, ki so odnesli zlato vojvodsko krono, poslej nadomeščeno s pozlačeno kovinsko.

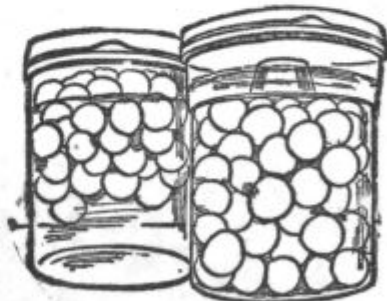
Neprestano je stal na stališču, da imajo slovenski politiki braniti svojemu narodu njegovo narodnost, in pa tudi njega pravico do neomejene svobode, kakor so si to svobodo drugi kulturni narodi že zdavnej priborili! Kersnik je bil v najlepšem pomenu besede svobodomiselni značaj, in pred vsem mu je bilo zoperno tisto neprestano koketovanje s častito duhovščino, in tisto olikanega človeka nevredno klečeplavstvo pred ravno isto duhovščino, katero skušajo tudi na Kranjskem v naše javno življenje vpeljati nekateri politični dobrovoljčki, ki še vedno verujejo v staro dogmo, da se pri nas brez duhovščine ničesar doseči ne da.

Iz Kersnikove osmrtnice v Slov. Narodu (29. jul. 1897).

PRAKTIČNE NOVOTE

Nov kozarec za vkuhanje

Vsem gospodinjam so znani mali stekleni obtežilniki, ki se polagajo na vkuhano sadje in drugo konzervno blago, da bi se to v kozarcu ne dvigalo. S tem dviganjem izgublja posebno sadje svojo barvo in okus. Novi kozarci za vkuhanje imajo že sami

takšne obtežilnike in sicer so ti urejeni tako, da segajo pod steklen rob v notranjosti kozarca in ostanejo tako pritrjeni. Majhen zavrtljaj zadostuje, da se ne morejo dvigniti nad rob. Da bi se olajšalo vstavljanje in dviganje obtežilnika, ima ta zgoraj steklen kozareček, ki rabi kot držaj ali pa tudi kot skodelica za zažiganje alkohola nad vkuhanim blagom, ki ga gospodinje prakticirajo tako rade. Novost je pri teh kozarcih tudi zapor na žlebič. Rob kozarca ima globok žleb, ad katerega damo običajni gumasti obroč, ki ga rob pokrova stisne v žleb. Na ta način se kozarec zapre vsa temeljiteje nego bo dosedanjih načinih.

ZA BISTRE GLAVE

332

Skropilni voz

Skropilni voz, ki je vozil s hitrostjo 10 km na uro, se je srečal na ulici s cestno železnico, ki je vozila s 30 km na uro. Med tem ko sta voza vozila drug mimo drugega, je skropilni voz ustavil brizgalne. S tem je nastal 5 m širok suh pas na cesti. Kako dolg je bil cestni vlak?

333

Motorno kolo

Motorno kolo je vozilo z brzino 50 km na uro. Kakšno brzino je imela vsakokratna najvišja točka zadnjega kolesa?

Rešitev k št. 330

(Razlika)

Razlika znaša nič koma osem, kajti nič koma deset je toliko, kolikor nič koma ena.

Rešitev k št. 331

(Ulomek)

57 $\frac{1}{2}$ — 1.5/0.5.

REŠITEV KRIZALJKE V ŠT. 2:

Vodoravno: Grohar Ivan, limuzina + i + oco + Afrika, bife + inas, eno + vo + en, torpedo + ti, rv + rt, Nazor, oomicet + ra, toplokaz + d, ti + onda + ta, ej + ga atom, resa + jadac. Navpik: globetrotter, ricinovo olje, omotor + mp + s, hu + e + priloga, Aza + ve + cona. Rif + od nekdanj, INRI +, o ata ata, vaine + z + z + od, a + Kantor + tma, Nias +, irada + c. — Pravilno je rešil in bil izžreban za nagrado Slavko Gršković, Zagreb.

ZA NEPOSTENE AVTOMOBILISTE

Po avtomobilskih karambolih se kaj rado pripeti, da jo vozač, ki si avtomobila ni prehuo poškodoval, naglo odkuri s prizorišča nesreče, da ne bi imel sitnosti z oblastmi. Da bi te vrste neodgovorne elemente lahko zasledovala, so ameriška oblastva izdala odlok, po katerem bodo morali imeti v bodoče vsi avtomobili izvidna številke tudi spredaj na steklih žarometov. Pri karambolih se namreč ta stekla skoraj zmerom razbijejo in iz drobcev, ki ostanejo na licu mesta se lahko v večini primerov sestavi izvidna številka.

W. GIESE

MEDELJSKI POPOLDAN

UREDNIK IVAN PODRZAJ — TELEFON ŠT. 3126 — UREDNISTVO NACELNO
 NE VRACA ROKOPISOV — IZDAJA ZA KONZORCIJ ADOLF RIBNIKAR —
 TISKA NARODNA TISKARNA V LJUBLJANI, PREDSTAVNIK FRAN JERAN
 Uredništvo in tiskarna v Ljubljani, Knafjeva ulica 5 — Mesečna naročnina Din 4,—,
 po razpisnih dostavnih Din 5,—